

Sygn. akt IV U 536/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 sierpnia 2021 r.

**Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych** w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Werocy

Protokolant: Daniel Musiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20.07.2021 r. we W.

odwołania Z. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

1) z dnia 23.10.2019 r. Znak: (...)

2) z dnia 21.10.2019 r. Znak: (...)

w sprawie Z. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o zasiłek pogrzebowy

I. zmienia zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 23.10.2019 r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni Z. M. prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 28.06.2019 r. Z. W. w kwocie 4.000 zł;

II. w pozostałym zakresie odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 23.10.2019r. oddala;

III. zmienia zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 21.10.2019 r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni Z. M. prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19.07.2019 r. R. L. w kwocie 4.000 zł;

IV. w pozostałym zakresie odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 21.10.2019r. oddala;

V. zasądza od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 360 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

VI. koszty sądowe zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni Z. M. wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 23.10.2019 r. znak (...) - (...), domagając się jej zmiany poprzez przyznanie jej prawa do zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.016,20 zł po zmarłym w dniu 28.06.2019 r. Z. W.. (sprawa zarejestrowana została pod sygn. akt IV U 536/19)

W uzasadnieniu żądania podała, iż koszt pogrzebu zmarłego faktycznie przez nią poniesiony wyniósł 4.016,20 zł i jedynie minimalnie przekroczył kwotę określoną w art. 80 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. kwotę 4.000 zł,

w związku z czym nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że jej działanie przysporzyło jakiegokolwiek korzyści. Zaznaczyła, że choć współpracuje z zakładem pogrzebowym, to chowanie osób zmarłych oraz pobieranie zasiłków pogrzebowych nie stanowiło dla niej dodatkowego źródła dochodu i nie jest dla niej źródłem korzyści. Wyjaśniła, że zmarły Z. W. nie przebywał w (...) i wielokrotnie przed śmiercią przychodził do zakładu pogrzebowego prosząc ją o zorganizowanie jego pochówku w razie zgonu, mając świadomość, że jest osobą samotną. Wskazała, iż nie mogła odmówić życzeniu zmarłego

a kiedy ten nie pojawiał się od dłuższego czasu w zakładzie, zgodnie z jego wcześniejszą prośbą, zorganizowała jego pochówek co stanowiło jedynie uszanowaniem woli zmarłego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia.

W uzasadnieniu stanowiska wskazał, że z danych znajdujących się w systemie informatycznym ZUS wynika, że wnioskodawczyni wielokrotnie występowała z wnioskami

o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłych niespokrewnionych. Podał, że z analizy dokumentów złożonych do tych wniosków wynika, iż rachunki za pochówki wystawiał zakład pogrzebowy (...), z którym wnioskodawczyni jest związana od 2007 r. jako osoba wykonywująca pracę na jego rzecz w ramach umowy zlecenia. Zaznaczył dalej, iż biorąc pod uwagę liczbę złożonych przez wnioskodawczynię wniosków o zasiłek pogrzebowy po zmarłych niespokrewnionych i fakt, że wnioskodawczyni jest związana z zakładem pogrzebowym(...) nie dał wiary złożonym w sprawie oświadczeniom i stwierdził, że wystawianie przez zakład pogrzebowy faktur na wnioskodawczynię będącą pracownikiem tego zakładu stanowi próbę ominięcia prawa, które nie przewiduje wypłaty zasiłków dla zakładów pogrzebowych w celu zwiększenia zysków.

Wnioskodawczyni Z. M. wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 21.10.2019 r. Znak: (...), domagając się jej zmiany poprzez przyznanie jej prawa do zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.015,80 zł po zmarłym w dniu 19.07.2019 r. R. L.. (sprawa zarejestrowana została pod sygn. akt IV U 537/19)

W uzasadnieniu żądania podała, iż koszt pogrzebu zmarłego faktycznie przez nią poniesiony wyniósł 4.015,80 zł i jedynie minimalnie przekroczył kwotę określoną w art. 80 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. kwotę 4.000 zł,

w związku z czym nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że jej działanie przysporzyło jakiegokolwiek korzyści. Zaznaczyła, że choć wykonuje na zlecenie czynności usługowe

w zakładzie pogrzebowym to jednak chowanie osób zmarłych oraz pobieranie zasiłków pogrzebowych nie stanowiło dla niej dodatkowego źródła dochodu i nie jest źródłem korzyści dla jej osoby. Wyjaśniła, że o śmierci R. L. dowiedziała się w szpitalu, kiedy to odbierając kartę zmarłego Z. W. pracownik szpitala, dowiedziawszy się, że jest pracownicą zakładu pogrzebowego, sam zaproponował jej zajęcie się pochówkiem zmarłego. Podała, że nie działała z premedytacją, ani nie poszukiwała celowo zmarłych,

a inicjatywa zorganizowania pochówku zmarłemu nie leżała po jej stronie. Wskazując na powyższe zarzuciła, iż tym samym nie znajduje uzasadnienia odmowa wypłaty zasiłku pogrzebowego w oparciu o powołanie się na działania zmierzające do obejścia prawa.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia.

W uzasadnieniu stanowiska wskazał, że z danych znajdujących się w systemie informatycznym ZUS wynika, że wnioskodawczyni wielokrotnie występowała z wnioskami

o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłych niespokrewnionych. Podał, że z analizy dokumentów złożonych do tych wniosków wynika, iż rachunki za pochówki wystawiał zakład pogrzebowy (...), z którym wnioskodawczyni jest związana od 2007 r. jako osoba wykonywująca pracę na jego rzecz w ramach umowy zlecenia. Zaznaczył dalej, iż biorąc pod uwagę liczbę złożonych przez wnioskodawczynię wniosków o zasiłek pogrzebowy po zmarłych niespokrewnionych i fakt, że wnioskodawczyni jest związana z zakładem pogrzebowym (...) nie dał wiary złożonym w sprawie oświadczeniom i stwierdził, że wystawianie przez zakład pogrzebowy faktur na wnioskodawczynię będącą pracownikiem tego zakładu stanowi próbę ominięcia prawa, które nie przewiduje wypłaty zasiłków dla zakładów pogrzebowych w celu zwiększenia zysków.

Zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 30.12.2019 r. sprawa sygn. akt IV U 537/19 połączona została do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą sygn. akt IV U 536/19.

W piśmie procesowym z dnia 20.01.2020 r., sprecyzowanym następnie na rozprawie w dniu 20.05.2021 r., wnioskodawczyni wniosła dodatkowo o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego – w każdej z połączonych do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia spraw, w kwotach po 900 zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny:

Wnioskodawczyni Z. M. pracuje, w ramach umowy zlecenia, w zakładzie pogrzebowym (...) od 2007 r. Zajmuje się m.in. prowadzeniem rozmów z klientami oraz sporządzaniem dokumentacji a jej wynagrodzenie jest stałe i niezależne od ilości pochówków.

W okresie zatrudnienia wnioskodawczyni czterokrotnie zajmowała się organizowaniem pogrzebu osoby obcej.

Wnioskodawczyni nigdy nie dzwoniła po szpitalach w celu oferowania usług zakładu pogrzebowego Z. H. (1).

Dowód: - zeznania świadka Z. H. (1), k. 63-67, 84-85 i 107

- zeznania świadka U. Ł., k. 70-72

- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 119-119 v. i nagranie k. 121

Z. W. był dla wnioskodawczyni osobą obcą. Często przychodził natomiast do zakładu pogrzebowego, w którym pracę wykonywała wnioskodawczyni i prosił ją, aby zorganizowała jego pogrzeb w przypadku śmierci, gdyż był osobą samotną i nie posiadał bliskich członków rodziny, którzy mogliby zorganizować jego pogrzeb. Nie chciał przy tym, aby jego pogrzeb zorganizował MOPS.

Wnioskodawczyni zobowiązała się do zorganizowania pochówku Z. W. po jego śmierci.

Gdy Z. W. przestał przychodzić do zakładu, wnioskodawczyni zaniepokoiła się jego nieobecnością i postanowiła wyjaśnić co się z nim stało. W wyniku tych czynności ustaliła, iż Z. W. zmarł w dniu 28.06.2019 r. w (...) Szpitalu (...) - R. we W. przy ul. (...).

Z uwagi na powyższe wnioskodawczyni udała się do szpitala po kartę zgonu zmarłego Z. W. oraz w celu dokonania jego pochówku.

Dowód: - pismo (...) we W.

z dnia 12.09.2019 r., w aktach ZUS

- oświadczenie wnioskodawczyni z dnia 14.08.2019 r., w aktach ZUS

- odpis skrócony aktu zgonu Z. W., w aktach ZUS
- oświadczenie wnioskodawczyni z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS
- zeznania świadka Z. H. (1), k. 63-67, 84-85 i 107
- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 119-119 v. i nagranie k. 121

R. L. zmarł w dniu 19.07.2019 r., w (...) we W. przy ul. (...). Był osobą obcą dla wnioskodawczyni.

O zgonie R. L. wnioskodawczyni dowiedziała się od U. Ł. - pracownika socjalnego w (...) we W. przy ul. (...), i kartę zgonu również otrzymała od niej.

U. Ł. skontaktowała się z wnioskodawczynią, wiedząc, że jest ona pracownikiem zakładu pogrzebowego, gdyż poszukiwała zakładu, który mógłby zorganizować pogrzeb R. L..

W tym przypadku U. Ł. odstąpiła od obowiązującej w szpitalu procedury, dotyczącej przekazywania informacji o śmierci osoby samotnej MOPS, gdyż pacjent - który nie miał rodziny - przed śmiercią, przezuwając, że zbliża się jego zgon, bardzo prosił ją o pochowanie go na wskazanym przez niego cmentarzu i nie chciał być pochowany przez MOPS.

Wnioskodawczyni nigdy nie dopytywała U. Ł. o innych ewentualnie zmarłych w szpitalu pacjentów, bez rodziny.

Dowód: - zaświadczenie z dnia 02.08.2019 r., w aktach ZUS

- pismo wnioskodawczyni z dnia 27.09.2019 r., w aktach ZUS
- zeznania świadka U. Ł., k. 70-72
- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 119-119 v. i nagranie k. 121

Karty zgonów Z. W. i R. L. zostały przekazane wnioskodawczyni przez pracownika socjalnego (...) (...) we W. przy ul (...), która zgłosiła się osobiście oświadczając, że zmarły Z. W. za życia miał życzenie pochówku przez zakład pogrzebowy, w którym pracuje.

Na podstawie potwierdzenia przez Komisariat Policji W.-R., że zmarły Z. W. nie posiada najbliższej rodziny oraz wywiadu środowiskowego dokonanego przez MOPS dotyczącego R. L. ustalono bowiem, iż nie było przeciwwskazań, aby pochówku dokonała osoba obca w sytuacji braku najbliższej rodziny.

Dowód: - pismo (...) we W.

z dnia 12.09.2019 r., w aktach ZUS

- oświadczenie wnioskodawczyni z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS
- oświadczenie wnioskodawczyni z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS
- zeznania świadka U. Ł., k. 70-72
- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 119-119 v. i nagranie k. 121

Zmarli R. L. i Z. W. nie byli mieszkańcami i podopiecznymi (...) (Domu Pomocy Społecznej). Nie posiadali także najbliższej rodziny.

Dowód: - pismo (...) we W.

z dnia 12.09.2019 r., w aktach ZUS

- odpis skrócony aktu zgonu Z. W., w aktach ZUS
- oświadczenie wnioskodawczyni z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS
- oświadczenie wnioskodawczyni z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS
- zeznania świadka Z. H. (1), k. 63-67, 84-85 i 107
- zeznania świadka U. Ł., k. 70-72
- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 119-119 v. i nagranie k. 121

Wnioskodawczyni zorganizowała pogrzeb zmarłego Z. W. i poniosła koszty jego pogrzebu w łącznej kwocie 4.016,20 zł.

Na koszty te składały się następujące kwoty:

- opłata za wykup miejsca na cmentarzu i opłata za czynności administracyjno-terenowe na cmentarzu - w łącznej kwocie 515 zł,
- kremacja – 400 zł,
- zakup kwiatów – 250 zł,
- zakup trumny i usługa pogrzebowa – 2.851,20 zł,

przy czym zakupu trumny i koszty usługi pogrzebowej w kwocie 2.851,20 zł wnioskodawczyni uregulowała na rzecz zakładu pogrzebowego (...) na podstawie faktury VAT nr (...) z dnia 31.07.2019 r.

Dowód: - faktura nr (...) z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS

- faktura VAT nr (...) z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS
- faktura VAT nr (...) z dnia 30.07.2019 r., w aktach ZUS
- faktura nr (...) z dnia 30.07.2019 r., w aktach ZUS
- zeznania świadka Z. H. (1), k. 63-67, 84-85 i 107
- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 119-119 v. i nagranie k. 121

Wnioskodawczyni zorganizowała pogrzeb zmarłego R. L. i poniosła koszty jego pogrzebu w łącznej kwocie 4.015,80 zł.

Na koszty te składały się następujące kwoty:

- opłata za czynności administracyjno-terenowe na cmentarzu - 115 zł,
- kremacja – 400 zł,
- zakup kwiatów – 250 zł,
- zakup trumny i usługa pogrzebowa – 3.250,80 zł,

przy czym zakupu trumny i koszty usługi pogrzebowej w kwocie 3.250,80 zł wnioskodawczynie uregulowała na rzecz zakładu (...) na podstawie faktury VAT nr (...) z dnia 31.07.2019 r.

Wnioskodawczynie nie wykupiła miejsca na cmentarzu, ponieważ zmarły został dochowany do istniejącego grobu na wcześniej wykupionym miejscu.

Dowód: - faktura nr (...) z dnia 31.07.2019 r., k. 124v. i 131 oraz w aktach ZUS

- faktura VAT nr (...) z dnia 31.07.2019 r., k. 124v. i 129 oraz w aktach ZUS

- specyfikacja do faktury nr (...), k. 130

- faktura VAT nr (...) z dnia 30.07.2019 r., k. 125 i 127

- faktura nr (...) z dnia 30.07.2019 r., k. 125v. i 128

- oświadczenie wnioskodawczynie z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS

- przesłuchanie wnioskodawczynie, k. 119-119 v. i nagranie k. 121

Wnioskiem z dnia 31.07.2019 r. wnioskodawczynie wystąpiła o zasiłek pogrzebowy po zmarłym Z. W., wskazując, iż koszty te pokryła w całości a zasiłek pogrzebowy nie został wypłacony z innego tytułu.

Dowód: - wniosek o zasiłek pogrzebowy z dnia 31.07.2019 r., w aktach ZUS

Wnioskiem z dnia 02.08.2019 r. wnioskodawczynie wystąpiła o zasiłek pogrzebowy po zmarłym R. L., wskazując, iż koszty te pokryła w całości a zasiłek pogrzebowy nie został wypłacony z innego tytułu.

Dowód: - wniosek o zasiłek pogrzebowy z dnia 02.08.2019 r., w aktach ZUS

Decyzją z dnia 21.10.2019 r., znak (...) - (...), organ rentowy odmówił wnioskodawczynie prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19.07.2019 r. R. L.. W uzasadnieniu wskazano m.in., że z danych znajdujących się w systemie informatycznym ZUS wynika, że wnioskodawczynie wielokrotnie występowała z wnioskami o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłych niespokrewnionych. Podano, że z analizy dokumentów złożonych do tych wniosków wynika, iż rachunki za pochówki wystawiał zakład (...), z którym wnioskodawczynie jest związana od 2007 r. jako osoba wykonywująca pracę na jego rzecz w ramach umowy zlecenia. Zaznaczono także, iż biorąc pod uwagę liczbę złożonych przez wnioskodawczynię wniosków o zasiłek pogrzebowy po zmarłych niespokrewnionych i fakt, że wnioskodawczynie jest związana z zakładem (...) nie dano wiary złożonym w sprawie oświadczeniom i stwierdzono, że wystawianie przez zakład pogrzebowy faktur na wnioskodawczynię będącą pracownikiem tego zakładu stanowi próbę ominięcia prawa, które nie przewiduje wypłaty zasiłków dla zakładów pogrzebowych w celu zwiększenia zysków.

Dowód: - decyzja ZUS z dnia 21.10.2019 r., w aktach ZUS

Decyzją z dnia 23.10.2019 r., znak (...) - (...), organ rentowy odmówił wnioskodawczynie prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 28.06.2019 r. Z. W.. W uzasadnieniu wskazano m.in., że z danych znajdujących się w systemie informatycznym ZUS wynika, że wnioskodawczynie wielokrotnie występowała z wnioskami o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłych niespokrewnionych. Podano, że z analizy dokumentów złożonych do tych wniosków wynika, iż rachunki za pochówki wystawiał zakład (...), z którym wnioskodawczynie jest związana od 2007 r. jako osoba wykonywująca pracę na jego rzecz w ramach umowy zlecenia. Zaznaczono także, iż biorąc pod uwagę liczbę złożonych przez wnioskodawczynię wniosków o zasiłek pogrzebowy po zmarłych niespokrewnionych i fakt, że wnioskodawczynie jest związana z zakładem (...) nie dano wiary złożonym w sprawie oświadczeniom i stwierdzono, że wystawianie przez

zakład pogrzebowy faktur na wnioskodawczynię będącą pracownikiem tego zakładu stanowi próbę ominięcia prawa, które nie przewiduje wypłaty zasiłków dla zakładów pogrzebowych w celu zwiększenia zysków.

Dowód: - decyzja ZUS z dnia 23.10.2019 r., w aktach ZUS

Sąd Rejonowy zważył:

Odwołania wnioskodawczyni zasługiwały na uwzględnienie, w przeważającej części.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni domagała się zmiany zaskarżonych decyzji organu rentowego poprzez przyznanie jej zasiłków pogrzebowych po zmarłych R. L. i Z. W.. Z kolei organ rentowy wnosił o oddalenie odwołań.

Zgodnie z przepisem art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 291) zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci: 1) ubezpieczonego; 2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę; 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania; 4) członka rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2.

Zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu (art. 78 ust. 1 cytowanej ustawy). Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu (art. 78 ust. 2 cytowanej ustawy).

W myśl art. 79 ust. 1 cytowanej ustawy, w razie poniesienia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż wymieniona w art. 77 ust. 1 pkt 4, pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż określona w art. 80.

Zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4.000 zł (art. 80 cytowanej ustawy).

Kwestia legitymacji do domagania się zasiłku pogrzebowego przez określone podmioty była przedmiotem wielu rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 01.06.2010 r. (sygn. akt II UK 14/10, OSNP 2011, Nr 21–22, poz. 280) Sąd Najwyższy przeciwstawił się praktyce polegającej na sprawianiu pogrzebów zmarłym podopiecznym domów opieki społecznej przez przedsiębiorstwa pogrzebowe, które następnie odzyskiwały poniesione (udokumentowane) koszty pogrzebu, wskazując, że „pogrzeby podopiecznych domów opieki społecznej nie mogą być przedmiotem dowolnego lub swobodnego obrotu prawnego zdominowanego przez przedsiębiorstwa pogrzebowe, które angażują innych – niż członkowie rodziny albo instytucje opieki społecznej zobligowane do sprawiania i nadzorowania godnego pochówku – całkowicie obcych zmarłym kontrahentów (...), w komercyjnym dążeniu do osiągnięcia zysków z wątpliwych prawnie i moralnie procedur". Jednocześnie w tym wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie wykluczają możliwości odzyskania kosztów sprawienia pochówku przez inne osoby, niż członkowie rodziny zmarłego ubezpieczonego lub podmioty wymienione w art. 78 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS gdy zmarły nie miał rodziny albo gdy jego wolą było sprawienie pogrzebu przez określone (wskazane) osoby spoza członków jego rodziny. Osoby te są uprawnione do zasiłku pogrzebowego po zmarłym ubezpieczonym tylko do wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej, niż określona w art. 80 ustawy (art. 78 ust. 1 w zw. z art. 79 ust. 1 cytowanej ustawy).

W wyroku z dnia 13.12.2010 r. (sygn. akt I UK 222/10, OSNP 2012, Nr 5–6, poz. 70) Sąd Najwyższy nie podzielił wyżej wskazanej argumentacji, stwierdzając, że ograniczenie podmiotów uprawnionych do zasiłku pogrzebowego wyłącznie do członków rodziny zmarłego jest zbyt restrykcyjne oraz nie respektuje woli uprawnionych członków rodziny do przeniesienia uprawnień do tego zasiłku na rzecz osoby wobec zmarłego obcej, która za ich zgodą i z ich woli pokryła koszty pogrzebu. Jak wskazano dalej, pogląd o nieprzysługiwaniu zasiłku pogrzebowego osobom, które nie były członkami rodziny ubezpieczonych i pokryły koszty pogrzebu, nie ma potwierdzenia w wykładni językowej tego przepisu. Do takich wyników nie prowadzi też wykładnia systemowa. Artykuł 78 ust. 1 cytowanej ustawy wprost

wskazuje jako osoby uprawnione do zasiłku pogrzebowego wszystkie osoby, które pokryły koszty pogrzebu, nie dzieląc ich na członków rodziny ubezpieczonego oraz osoby w stosunku do niego obce.

Mimo zarysowanej w orzecznictwie rozbieżności, wiodące jest stanowisko prezentowane w powyższym wyroku Sądu Najwyższego, zgodnie z którym art. 78 – 79 ustawy o emeryturach i rentach z FUS określają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości – oprócz bliskich – także osobom obcym, bez jakiegokolwiek ich różnicowania, oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 cytowanej ustawy (Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, red. Beata Gudowska, dr hab. Krzysztof Ślebzak, Legalis).

Ponadto w wyroku z dnia 23.06.2009 r. (sygn. akt II BU 26/08, L.). Sąd Najwyższy potwierdził, że poniesienie kosztów pogrzebu przez „inną osobę” niż wymieniona w art. 77 ust. 1 pkt 4 i art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) nie pozbawia jej prawa do zasiłku pogrzebowego w wysokości nie wyższej, niż określona w art. 80 tej ustawy także wówczas, gdy osoba ta jest współnikiem spółki cywilnej prowadzącej jako działalność gospodarczą zakład pogrzebowy.

W niniejszej sprawie nie stanowiło sporu, iż wnioskodawczyni pracuje, w ramach umowy zlecenia, w zakładzie (...) od 2007 r. i zajmuje się m.in. prowadzeniem rozmów z klientami oraz sporządzaniem dokumentacji, a jej wynagrodzenie jest stałe i niezależne od ilości pochówków.

Brak było jednak jakichkolwiek podstaw do uznania, aby wnioskodawczyni, nawet będąc osobą współpracującą z Z. H. (2), skoro zorganizowała pogrzeb i dokonała wydatków na ten pogrzeb jako osoba fizyczna nie działająca w imieniu zakładu pogrzebowego, dokonała tego jako zakład usług pogrzebowych, jak zdaje się przyjmować organ rentowy.

Z ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego wynikało, iż wnioskodawczyni zorganizowała pogrzeb i pokryła koszty pogrzebu zmarłego Z. W., który był dla niej osobą obcą, wyłącznie dlatego, że często przychodził on do zakładu pogrzebowego, w którym pracę wykonywała wnioskodawczyni i prosił ją, aby ta zorganizowała jego pogrzeb w przypadku śmierci, gdyż był osobą samotną i nie posiadał bliskich członków rodziny, którzy mogliby zorganizować jego pogrzeb, a przy tym nie chciał, aby jego pogrzeb zorganizował MOPS. Na jego prośbę i zgodnie z jego wolą wnioskodawczyni zobowiązała się do zorganizowania pochówku Z. W. po jego śmierci.

Z kolei w przypadku R. L. zmarłego w dniu 19.07.2019 r.,

w (...)we W. przy

ul. (...), który również był osobą obcą dla wnioskodawczyni, wnioskodawczyni o jego zgonie dowiedziała się od U. Ł. - pracownika socjalnego w (...) we W. przy ul. (...), która skontaktowała się w wnioskodawczynią, wiedząc, że jest ona pracownikiem zakładu pogrzebowego, gdyż poszukiwała zakładu, który mógłby zorganizować pogrzeb R. L.. Co ważne w tym przypadku U. Ł. odstąpiła od obowiązującej

w szpitalu procedury, dotyczącej przekazywania informacji o śmierci osoby samotnej MOPS, gdyż pacjent - który nie miał rodziny - przed śmiercią, przeczując, że zbliża się jego zgon, bardzo prosił ją o pochowanie go na wskazanym przez niego cmentarzu i nie chciał być pochowany przez MOPS. W tych okolicznościach i z powyższych wyłącznie przyczyn wnioskodawczyni zorganizowała zaś pogrzeb także R. L..

Nie sposób jednak uznać, aby w w/w okolicznościach wnioskodawczyni działała jako zakład pogrzebowy czy też w celu obejścia obowiązujących przepisów z zamiarem przysporzenia zysku dla zakładu pogrzebowego. Analiza stanu faktycznego sprawy prowadzi do odmiennego wniosku, iż wnioskodawczyni realizowała jedynie wolę zmarłych co do zorganizowania, przez nią, ich pochówków a przekazaną jej osobiście (w przypadku Z. W.) oraz przez osobę trzecią tj. U. Ł. (w przypadku R. L.).

Rekapitulując, nie można zgłaszać zastrzeżeń do faktu przejęcia przez wnioskodawczynię obowiązku organizacji pochówku od osób, które zlecały jego przeprowadzenie i to tym bardziej, iż sytuacje takie nie miały miejsca nagminnie.

Nie należy także wnosić zastrzeżeń do roli, jaką w organizacji obu pogrzebów odegrała wnioskodawczyni oraz przyjęcia przez nią – także w stosunku do zakładu pogrzebowego,

z którym współpracowała - zobowiązania do uiszczenia kosztów tych pogrzebów. Pozostawanie w relacjach cywilnoprawnych (umowa zlecenia) z osobą prowadzącą zakład pogrzebowy, czy też wykonywanie na rzecz tego zakładu pewnych czynności w ramach stosunku zlecenia, nie pozbawiało wnioskodawczyni możliwości zawarcia swoistej umowy - zobowiązania, na mocy której zobligowała się do pokrycia kosztów pogrzebu Z. W. i R. L..

Podkreślić dalej należy, że wnioskodawczyni przedstawiła dowody uiszczenia kosztów pogrzebu Z. W. i R. L. w łącznych kwotach przekraczających, w każdym z przypadków, kwotę 4.000 zł, zaś organ rentowy nie podważył autentyczności tych dowodów, a w ocenie Sądu nie istnieją podstawy do uznania, że są one niewiarygodne.

Co równie istotne organ rentowy nie kwestionował wysokości poniesionych przez wnioskodawczynię kosztów i zasadności ich poniesienia.

Wnioskodawczyni podjęła się organizacji pogrzebu zmarłych w imieniu własnym, jako osoba fizyczna. W ocenie Sądu poniesione przez wnioskodawcę koszty pogrzebu nie były przy tym kosztami przekraczającymi koszty ustalone zwyczajami.

Koszty pogrzebu obejmują wydatki odpowiadające zwyczajom panującym w środowisku, do którego zmarły należał. Do wydatków tych zalicza się m.in. koszty przewiezienia zwłok do miejsca ich pochowania, nabycia i urządzenia grobu, wystawienia nagrobka odpowiadającego zwyczajom środowiska (za: G. Bieniek, Komentarz..., s. 446, teza 3 komentarza do art. 446 KC). Zgodnie z wciąż aktualnym wyrokiem Sądu Najwyższego

z dnia 07.03.1969 r. (sygn. akt II PR 641/68, OSNCAPiUS 1970, nr 2, poz. 33) do kosztów pogrzebu można zaliczyć m.in. umiarkowany wydatek poniesiony na zakup niezbędnej odzieży żałobnej, której noszenie zarówno w czasie pogrzebu, jak i przez dłuższy czas po zgonie osoby bliskiej jest zwyczajowo przyjęte w wielu środowiskach. Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 06.01.1982 r. (sygn. akt II CR 556/81) stwierdzono, że obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu na podstawie art. 446 § 1 k.c. obejmuje zwrot kosztów bezpośrednio z pogrzebem związanych (przewóz zwłok, nabycie trumny, zakup miejsca na cmentarzu itp.), jak również zwrot wydatków odpowiadających zwyczajom danego środowiska. Do tych wydatków zalicza się koszt postawienia nagrobka (w granicach kosztów przeciętnych, jeżeli nawet koszty rzeczywiste były znacznie wyższe), wydatki na wieńce, kwiaty, zakup odzieży żałobnej, poczęstunek osób biorących udział w pogrzebie, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnego przypadku. (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09.03.2007 r., sygn. akt V CSK 459/06).

Przedstawione przez wnioskodawczynię koszty poniesione w związku z pogrzebem zmarłych Z. W. i R. L. mieściły się w zakresie kosztów pogrzebu, obejmując wydatki odpowiadające powszechnie panującym zwyczajom.

Zdaniem Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy w stosunku do wnioskodawczyni ma niewątpliwie zastosowanie przepis art. 78 ust. 1 cytowanej ustawy z dnia 17.12.1998 r., ponieważ pokryła ona koszty pogrzebów jako osoba obca w stosunku do zmarłego Z. W. i R. L., a okoliczność, że jest pracownikiem zakładu pogrzebowego nie ma tutaj żadnego znaczenia. Należy mieć bowiem na uwadze, że przepisy art. 78-79 ustawy

z dnia 17.12.1998 r. wprowadzają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości - oprócz bliskich - także osobom „obcym”, bez jakiegokolwiek ich różnicowania, oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 (pracodawca, dom pomocy społecznej, gmina, powiat, osoba prawna kościoła lub związek wyznaniowy). Jedynymi podmiotami wyłączonymi z możliwości ubiegania się o zasiłek pogrzebowy, pomimo zorganizowania pogrzebu i pokrycia jego kosztów, są - na podstawie art. 79 ust. 2 ustawy - oprócz Państwa - organizacje polityczne lub społeczne, jeżeli zasiłek nie przysługuje im z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu własnego pracownika.

W ocenie Sądu oddalenie wniosku o zasiłek pogrzebowy w wysokości poniesionych kosztów pogrzebu, złożonego przez osobę współpracującą z zakładem pogrzebowym, wymagałoby wykazania świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego lub niezaskładających na ochronę prawa ubezpieczeń społecznych praktyk dążenia do przyznania

nienależnych świadczeń na podstawie spreparowanych (fikcyjnych) dowodów lub zmywy zakładu pogrzebowego i wnioskodawczyni w zakresie sprzedaży usług pogrzebowych przez zakład pogrzebowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 01.06.2010 r., II UK 14/10, niepubl.), a okoliczności takich organ rentowy, mimo obciążającego go w tym zakresie obowiązku dowodowego, nie wykazał (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.12.2010 r., I UK 222/10).

W tym miejscu, należy podkreślić, że organ rentowy, jako uczestnik procesu cywilnego, jest zobowiązany wykazać okoliczności faktyczne, z których wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów.

Tymczasem, w ocenie Sądu, organ rentowy nie wykazał się inicjatywą dowodową, która udowodniłaby okoliczność, że działania wnioskodawczyni dążyły do obejścia przepisów prawa, stanowiły stosowaną przez nią stałą praktykę i miały na celu przysporzenie korzyści zakładowi pogrzebowemu. Nie zostały przedstawione żadne dokumenty czy inne środki dowodowe, które mogłyby potwierdzić stanowisko organu rentowego w tym zakresie.

Reasumując Sąd uznał, że w stosunku do wnioskodawczyni ma zastosowanie przepis art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz że przysługuje jej zasiłek pogrzebowy w kwocie 4.000 zł za pogrzeb zorganizowany na rzecz zmarłego Z. W. i w kwocie 4.000 zł za pogrzeb zorganizowany na rzecz zmarłego R. L..

Dokonując ustaleń faktycznych w sprawie Sąd oparł się na złożonych do akt sprawy dokumentach powołanych w treści uzasadnienia bowiem żadna ze stron nie podważyła skutecznie ich prawdziwości i wiarygodności, i ich wiarygodność nie budziła również uzasadnionych wątpliwości Sądu.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadka Z. H. (1) i U. Ł. oraz zeznania wnioskodawczyni, przy czym ich oceny Sąd dokonał w kontekście całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dając im wiarę jako spójnym i logicznym.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w **punkcie I wyroku**, i zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 23.10.2019 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 28.06.2019 r. Z. W. w kwocie 4.000 zł.

Wnioskodawczyni domagała się zmiany w/w decyzji poprzez przyznanie jej prawa do zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.016,20 zł co jednak nie znajdowało oparcia w treści art. 79 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którymi zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4.000 zł.

Uwzględniając powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w **punkcie II wyroku**, i oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji organu rentowego z dnia 23.10.2019 r. w zakresie w jakim wnioskodawczyni domagała się przyznania zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 28.06.2019 r. Z. W. ponad przyznaną jej kwotę 4.000 zł.

Jednocześnie Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w **punkcie III wyroku**, i zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 21.10.2019 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19.07.2019 r. R. L. w kwocie 4.000 zł.

Wnioskodawczyni domagała się zmiany w/w decyzji poprzez przyznanie jej prawa do zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.015,80 zł co jednak nie znajdowało oparcia w treści art. 79 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 17.12.1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którymi zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4.000 zł.

Uwzględniając powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w **punkcie IV wyroku**, i oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji organu rentowego z dnia 21.10.2019 r. w zakresie w jakim wnioskodawczynie domagała się przyznania zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19.07.2019 r. R. L. ponad przyznaną jej kwotę 4.000 zł.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w **punkcie V wyroku** Sąd oparł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, uwzględniając dalej fakt, iż stawka wynagrodzenia pełnomocnika wnioskodawczynie w każdej z połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy wynosiła 180 zł co łącznie stanowiło kwotę 360 zł.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych zawarte w **punkcie VI wyroku** Sąd oparł na treści art. 108 k.p.c. i art. 102 k.p.c. oraz art. 113 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594).